

РЕЦЕНЗІЇ

Ільченко О.М.доктор філологічних наук, професор,
Центр наукових досліджень та викладання
іноземних мов НАН України

РЕЦЕНЗІЯ

**НА МОНОГРАФІЮ Н.О. БІГУНОВОЇ
«ПОЗИТИВНА ОЦІНКА: ВІД КОГНІТИВНОГО СУДЖЕННЯ
ДО КОМУНІКАТИВНОГО ВИСЛОВЛЮВАННЯ»**Одеса: КП ОМД, 2017. – 580 с. УДК 811.111'23'371'42. Б 597.
ISBN 978-617-637-133-5

Лінгвістика тексту, конверсаційний аналіз та дискурс-аналіз для вирішення своїх дослідницьких завдань давно стали залучати мовленнєво-актові концепції, оскільки їх термінологічний апарат виявився недостатнім для адекватного опису релевантних проблем. Настав час використовувати концепції суміжних дисциплін для вирішення мовленнєво-актових проблем. Тому актуальною видається монографія Н.О. Бігунової «Позитивна оцінка: від когнітивного судження до комунікативного висловлювання», в якій оцінка розглядається не тільки як семантичний, комунікативний та когнітивний феномен, а й як джерело для вербалізації мовленнєвих актів схвалення, похвали, компліменту та лестощів. Запропонована таксономія позитивно-оцінних актів ґрунтується на висвітленні загальних та диференціальних іллокутивних цілей, перлокутивного ефекту суміжних актів, їх щирості, соціальної детермінованості.

Цілісне бачення авторкою оцінки як комплексного когнітивно-дискурсивного феномену, розуміння її статусної та гендерної обумовленості та етикетно-ритуального характеру постає можливим завдяки дослідженню експлікації позитивної оцінки в англomовному літературному дискурсі та у кінематографічному дискурсі, адже зображене діалогічне мовлення в художній прозі та кіно є імітацією усного розмовного мовлення і в значній мірі підпорядковується законам побудови та функціонування останньої.

В монографії започатковано новий лінгвістичний напрямок: *когнітивно-комунікативна аксіологія зображеного дискурсу*.

Наукова новизна рецензованої роботи є очевидною і впливає із системного опису прагматичних особливостей перетворення оцінного судження на оцінне висловлювання та встановлення соціальних, культурних і психологічних факторів та закономірностей функціонування оцінних висловлювань як комунікативних тактик реалізації певних комунікативних стратегій.

Як основні здобутки рецензованої монографії варто зазначити:

- *моделювання* когнітивно-дискурсивного процесу перетворення оцінного судження у висловлювання позитивної оцінки в літературному та кінематографічному дискурсі;
- *аналіз* експліцитних та імпліцитних інтенцій адресатів позитивної

оцінки в літературному дискурсі, їх пресупозицій, фонових знань, конвенцій і стереотипів як визначальних при породженні оцінних висловлювань;

- *складання* власної таксономії мовленнєвих актів позитивної оцінки;
- *встановлення* іллокутивних цілей та перлокутивного ефекту мовленнєвих актів позитивної оцінки;
- *опис* прагматичної спрямованості мовленнєвих актів позитивної оцінки за критерієм щирості та з урахуванням статусних і гендерних особливостей комунікантів;
- *конверсійний аналіз* функціонування схвалення, похвали, компліменту і лестощів як комунікативних ходів у різних типах мовленнєвих обмінів і як тактик реалізації певних комунікативних стратегій;
- *визначення* інтегральних і диференціальних лексичних, граматичних, стилістичних й інтонаційних засобів вираження схвалення, похвали, компліменту і лестощів в англomовному літературному дискурсі;
- *класифікація* паравербальних (кінетичних і фонологічних) характеристик позитивно-оцінних мовленнєвих актів в кінематографічному дискурсі.

Особливу увагу привертає майстерне поєднання теоретичних інновацій авторки з традиційними лінгвістичними модусами знань: адже оцінка розглядається з точки зору психолінгвістичної теорії породження мовлення, конwersаційного аналізу, соціолінгвістичного аналізу варіативності, інтерактивної соціолінгвістики, когнітивної і психолінгвістичної моделі обробки і розуміння дискурсу, невербальної семіотики.

Такий підхід, без сумніву, несе позитивні результати у плані збагачення арсеналу наукових надбань лінгвістики. Результати монографії сприяють поглибленню знань про когнітивні механізми вербальної експлікації позитивної оцінки в дискурсі.

Логічна побудова монографії, достовірність отриманих результатів, які можуть стати підґрунтям для подальшого вивчення когнітивно-прагматичної природи оцінки, наукова виваженість у викладенні матеріалу заслуговують на позитивну оцінку. Отже, на наше переконання, результати рецензованої монографії не тільки поглиблюють знання про ментальні механізми породження та когнітивної переробки оцінних суджень у процесі діалогічного спілкування, а й репрезентують глибоке авторське осмислення когнітивно-прагматичної сутності процесів породження мовлення.

Робота виконана на належному науковому рівні. Практична цінність роботи зумовлюється надзвичайно широкими можливостями застосування матеріалів та результатів, здобутих у процесі дослідження, у викладацькій діяльності у вищій школі: нормативних курсах з мовознавства, лексикології, стилістики та фоностилістики; при запровадженні спецкурсів з когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, соціолінгвістики, невербальної семіотики. Варто наголосити, що представлена робота безперечно заслуговує на увагу фахівців у галузі як германського, так і загального мовознавства, а також на

РЕЦЕНЗІЇ

увагу представників інших гуманітарних галузей (зокрема, психолінгвістики, філософії, соціології, паралінгвістики) і становить собою ґрунтовну теоретичну основу для подальших наукових філологічних розвідок.